

our class rules
Making noise in
playing in class
fighting
Shouting in
abusing
Should keep our
classroom clean
playing on desk
running in class
Writing when the teacher is
teaching

Licealiści

Mathare Slums

- Rukoka-Zdroj

23
+36
1 God gave us hands to - (sing, pray)
2 We go to church to - (play, pray)
3 Another name for Dorcas is - (Mary, Tabitha)
4 David was the son of - (Jacob, Jesse)
5 The greatest commandment is - (love God)
6 When we pray we go to - (heaven, church)
7 Muslims worship in a - (temple, Mosque)
8 Ruth was the daughter-in-law of - (Orpha, Naomi)
9 The first man to be killed in the bible was - (Moses, Abel)
10 Children are a gift from God (Cuse, 9:14)
11 Our Father who art in - (earth, heaven)
12 Jesus changed water to - (wine, bread)
13 - Betrayed Jesus (Peter, Judas)
14 Jesus washed his disciples - (feet, head)
15 Enkai is God's name for - (Kamba, Moses)
16 Jesus fed 5000 people - baskets were full (10:1)

Green
Red
Yellow
Blue
Orange
Purple
Indigo

MATHS
13
-7
5
How many
have -
A farmer
bears a
How many

EDUKACYJNY PROJEKT KENIJSKO-POLSKI

„Rodzicom dawnych, obecnych i przyszłych licealistów.”

Dziękuję uczniom z Mathare w Kenii i Rabki-Zdroju, ich nauczycielom, dyrektorom obu szkół, patronom projektu, pracownikom Fundacji Partners Polska i Fundacji Razem Pamoja, donatorom, wszystkim zaangażowanym w projekt i wszystkim, o których nie wiem, a bez pomocy których projekt byłby uboższy.

Bartosz Przybył Ołowski

„Ci, którzy jak u nas jest w zwyczaju, wedle tej samej lekcji i planu podejmują wychowanie wielkiej liczby umysłów tak rozmaitych kształtów i postaci, nie dziw, iż w całym tłumie spotykają dwoje lub troje uczniów którzy wyniosą jakiś owoc z ich nauki.”

- Montaigne

„Kiedy wchodzę do szkoły, kiedy widzę gromadkę uczniów wychudzonych, brudnych i obdartych, ale o błyszczących oczach, o anielskich często twarzach, to czuję się tak, jakbym widział tonącego. [...] tym zaś, co tutaj tonie, jest coś szczególnie doniosłego, co góruje nad wszystkim innym, a mianowicie ta tkwiąca w oczach uczniów duchowa siła.”

- Lew Tołstoj

„W szkole kładziemy nacisk na opracowywanie wiedzy książkowej – tymczasem 90% dziewcząt i chłopców preferuje aktywność praktyczną, jaka by ona nie była, a nie myślenie abstrakcyjne i cichą refleksję. Skierujcie uczniów do warsztatów i kuchni, do ogrodów i na pola, do stajni i na łowiska ryb, a zobaczycie, że chętnie będą pracować.”

- Georg Kerschensteiner

licealiści mathare slums - rabka-zdrój

Szkoła Św. Filipa jest nieformalną szkołą, pełniącą również funkcję placówki opiekuńczej, położoną w samym sercu slumsu Mathare w Nairobi. Stara się nieść nadzieję w postaci edukacji. Zapewnia codzienne posiłki, wsparcie społeczne i duchowe. Utrzymuje się w w ogromnej mierze z darowizn i dotacji.

I Liceum Ogólnokształcące im E. Rómera znajduje się w Rabce-Zdrój. Istnieje od ponad 80 lat. Jest jedną z najstarszych szkół średnich w powiecie nowotarskim. Uczęszcza do niego 313 uczniów.

Opis metody projektu

„Lidealiści: Mathare Slums – Rabka Zdrój” to opis szkolnego przedsięwzięcia zrealizowanego metodą projektu. Metoda ta polega na angażowaniu uczniów w zadania obszerniejsze niż tradycyjne prace realizowane w klasie czy w domu, które trwają zazwyczaj około semestru. Zadanie można nazwać projektem, gdy spełnia następujące warunki:

- ★ Uczniowie znają cele, metody i formy pracy przewidywane w ramach planowanej pracy.
- ★ Relacje między nauczycielem a uczniami mają charakter partnerski.
- ★ Najważniejszą rolą nauczyciela jest wspierania samodzielności uczniów.
- ★ Sposób realizacji zadania w możliwie wysokim stopniu zależy od uczniów i ich inicjatywy.
- ★ Zadanie realizowane jest w grupach roboczych lub indywidualnie przez uczniów – uczy kreatywności, samodzielności, planowania pracy w zadaniach złożonych i wieloetapowych.
- ★ Określone i znane uczniom są terminy realizacji kolejnych etapów i zakończenia zadania.
- ★ Uczniowie znają kryteria i formy oceny – wiedzą, co konkretnie powinni zrobić, w jaki sposób będzie to oceniane oraz czy i jaki wpływ ma sukces projektu na ich ocenę z danego przedmiotu.

Więcej informacji o tym, jak przygotować się do pracy metodą projektu w zajęciach na temat edukacji globalnej zawiera publikacja „Wędrująca szkoła”. Poradnik ten jest dostępny na stronie www.fpp.org.pl w dziale „czytelnia”. Można ją również zamówić w wersji papierowej, pisząc na adres: edukacja@partnerspolska.pl Serdecznie zachęcamy do skorzystania!

Spis treści

opis metody projektu	04
wstęp	07
wydarzenia w ramach projektu	08
00. warsztaty filozoficzne w parku narodowym w Nairobi	10
01. warsztaty filozoficzne w skansenie kolejowym w Chabówce	14
02. wiersze wybrane	16
03. projektowanie i tworzenie kostiumów do filmu	20
04. teledysk „ach ta wiosna”	24
05. międzynarodowy festiwal: miesiąc fotografii w Krakowie	26
06. utwór „MA-THA-RE”	30
07. licealna konferencja naukowa i wystawa prac plastycznych uczniów z Kenii i Polski	32
08. rzeźba „przyjaciele”	40
09. piknik rodzinny	42
10. licealne pismo filozoficzne „?”	44

Wstęp

Inspiracją do realizacji wspólnego projektu między uczniami i absolwentami szkoły św. Filipa w Mathare (Nairobi, Kenia) oraz uczniami I Liceum Ogólnokształcącego w Rabce-Zdroju był film „Szkoła z blachy”. Wywołał on u rabczańskich licealistów wiele emocji, pytań i refleksji. Odpowiedzią na film było zadedykowanie drugiego numeru licealnego pisma filozoficznego „?” rówieśnikom z Kenii.

Niniejsza książka opisuje lawinę działań, które miały miejsce w dwóch szkołach mieszczących się tysiące kilometrów od siebie. Chcemy opowiedzieć o nich gimnazjalistom, licealistom, studentom i wykładowcom akademickim, nauczycielom, dyrektorom szkół, pracownikom organizacji pozarządowych. Jednym słowem - wszystkim, którzy poszukują inspiracji dla własnych nieszablonowych inicjatyw edukacyjnych. Opowiadamy o tym, jak można działać metodą projektu i budować współpracę między uczniami żyjącymi w skrajnie różnych warunkach. Taki model edukacji nazywamy edukacją współpracy.

Od sierpnia 2011 do czerwca 2012 roku szkoły w Mathare i Rabce-Zdroju realizowały wspólnie projekt edukacyjny „Licealiści: Mathare Slums – Rabka-Zdrój”. Książka, którą właśnie czytacie, jest próbą opisu dokonania społeczności rabczańskiego liceum i grupy uczniów i absolwentów szkoły św. Filipa z Kenii. Wynikały one z przekonania o walorach twórczej, otwartej edukacji, która prowadzi do wymiany myśli i oglądu świata z różnych punktów widzenia. Stroniliśmy od mirażu prawd ogólnych, wierząc zamiast nich w prawdy żywe i konkretne, które rodzą się na drodze swobodnej dyskusji i wspólnej pracy w dosłownym tego słowa znaczeniu.

Drugim ważnym celem, który staraliśmy się osiągnąć, było poszerzenie naszych horyzontów przez uwrażliwienie na kwestie społeczne i walkę z postawami egoistycznymi, wspólny a co za tym idzie nowy opis rzeczywistości oraz tworzenie i zmianę świata w miarę naszych możliwości. Projekt miał charakter globalny i dał możliwość rozmowy poprzez wspólne działanie dwóm, różniącym się pod względem ekonomicznym, społecznościom, na dwóch różnych kontynentach. Afrykańscy uczniowie nie byli w nim biernymi odbiorcami a polscy - biernymi darczyńcami. Wszyscy byli równoprawnymi uczestnikami projektu i wspólnie tworzyli nowy sposób rozumienia i bycia w świecie, biorąc za niego częściową odpowiedzialność. Byli, a mam podstawy aby sądzić, że pozostaną, wrażliwi, otwarci, twórczy, rzetelni, solidarni, równi, krytyczni, szczęśliwi i wreszcie konsekwentni w zmienianiu świata na lepszy. Mają w tym już niemałe doświadczenie.

Bartosz Przybył-Ołowski,
Raba Niżna, listopad 2012 r.

Wydarzenia w ramach projektu

00. WARSZTATY FILOZOFICZNE W NAIROBI

W sierpniu 2011 r. w jednym z parków narodowych Kenii zostały zorganizowane warsztaty dla uczniów i absolwentów szkoły św. Filipa z Mathare. Prowadziło je dwóch filozofów: Bartosz Przybył Ołowski - nauczyciel w liceum w Rabce-Zdroju oraz doktorant Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego - Jan Swianiewicz. Warsztaty były pierwszym elementem na drodze realizacji wspólnego projektu szkół św. Filipa w Mathare i I Liceum Ogólnokształcącego im. E. Romera w Rabce-Zdroju. Nazwaliśmy go „Licealiści: Mathare Slums – Rabka-Zdrój”. Naszym celem było stworzenie platformy wymiany myśli i estetyk. Zależało nam na nawiązaniu współpracy i stworzeniu materiałów do wspólnej między-licealnej publikacji pokazującej perspektywę postrzegania świata osób uczących się w diametralnie różnych warunkach. Podczas warsztatów kenijscy uczniowie opisywali swoje najbliższe otoczenie, szkołę, dom, miejsca, które lubią. Pisali o tym, co zmieniliby w świecie, w którym przyszło im żyć. Malowali autoportrety, portrety rabczańskich licealistów, miejsca, w których mieszkają. Każdy z uczestników warsztatów stworzył fotograficzną dokumentację najbardziej fascynujących ludzi i miejsc w swym otoczeniu. Dla wielu z nich były to pierwsze zdjęcia, które wykonali w życiu, pierwsze samodzielne działania literackie, dokumentacyjne i artystyczne. Tylko od uczniów zależało to o czym i w jaki sposób chcą opowiedzieć o sobie rabczańskim licealitom.

01. WARSZTATY FILOZOFICZNE W CHABÓWCE

We wrześniu 2011 r. czternastu licealistów z I Liceum Ogólnokształcącego im. E. Romera w Rabce- Zdroju uczestniczyło w analogicznym do kenijskiego warsztacie filozoficznym. Jego uczestnicy wiedzieli o tym, że realizują te same zadania, które miesiąc wcześniej zostały postawione przed ich kenijskimi kolegami. Od początku wiedzieli, że dodatkowym celem warsztatów jest zebranie materiałów do wspólnej kenijsko-polskiej licealnej publikacji. Rezultatem obu warsztatów są wypowiedzi filozoficzne, około 100 akwarel oraz 600 fotografii dokumentujących codzienne życie uczniów.

02. WIERSZE WYBRANE

Kolejnym wydarzeniem w ramach projektu była praca nad wierszami. Nagranie wierszy było próbą nawiązania kontaktu z licealistami z Mathare. Uczniowie doszli do wniosku, że wiersze, które powiedzą przed kamerą, a wcześniej napiszą, będą szczerą i zarazem prostą formą kontaktu. Dwa dni po nagraniu zostały one umieszczone na YouTube. Uczniowie uznali to za idealną formę komunikacji z kolegami na innym kontynencie [Dead Philosophers Society - Selected poems] edycja CD dostępna pod adresem: <http://www.youtube.com/watch?v=Rn7oHYFSX44>

03. KOSTIUMY DO FILMU

Projektowanie i realizacja kostiumów do filmu science fiction, który wciąż czeka na realizację, pozwoliło zaangażować się we współpracę ze szkołą w Kenii osobom ze zdolnościami plastycznymi. Kostiumy, które zostały wykonane przez uczniów z Rabki-Zdroju

z materiałów recydingowych, były wielokrotnie użyte podczas zbiórek pieniędzy, mających zasilić uczelniany fundusz stypendialny dla Mathare. Rabczańscy licealiści postanowili nakręcić film i pokazać go w Mathare. Napisali scenariusz, wykreowali świat i bohaterów nowej wersji bajki o Czerwonym Kapturku, osadzając go w afrykańskiej surrealistycznej scenerii, która przeobraziła się w klasyczny film drogi.

04. TELEDYSK

Założenia przyświecające temu działaniu były podobne jak w przypadku nagrania wierszy, a pomysł artystyczny opierał się na sparodiowaniu muzyki zespołu rockowego AC/DC i zestawieniu jej z estetyką zespołu Queen. Motyw wspólnego słuchania muzyki, grania na instrumentach oraz tańca był obecny w pracach plastycznych i tekstach zarówno kenijskich, jak i polskich licealistów. Pomysłodawcy teledysku gustujący w klasycznym rocku postanowili urzeczywistnić ten motyw używając formy, która była im bliska i mieściła się w ich zainteresowaniach. Teledysk - muzyczny list - „ach ta wiosna” do kolegów melomanów z Mathare. [Dead Philosophers Society – “ach ta wiosna” YouTube] edycja CD dostępna pod adresem: <http://www.youtube.com/watch?v=yRgP5NUTogQ>

05. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL: MIESIĄC FOTOGRAFII W KRAKOWIE

W maju 2012 roku uczestnicy wrześniowych warsztatów filozoficznych otrzymali możliwość wystawienia prac koleżanek i kolegów z Mathare oraz własnych w ramach projektu „Fotografia jako narzędzie zmiany społecznej”, będącego elementem obchodów 10. Edycji Miesiąca Fotografii w Krakowie. Karol Hordziej, jeden z kuratorów festiwalu, zaprosił uczniów do współtworzenia wystawy. Decyzja o doborze zdjęć, ich ilości, sposobie prezentacji, artystycznej odpowiedzialności za fotografie wykonane przez licealistów z Mathare została pozostawiona licealistom z Rabki- Zdroju. Na jednej ze ścian Galerii Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki” w Krakowie powstało sześć fotograficznych kolaży. Licealiści zostali także zaproszeni do udziału w panelu dyskusyjnym, w którym opowiadali o tym, jak fotografie kenijskich uczniów zmieniły ich wyobrażenie o świecie.

06. UTWÓR „MA-THA-RE”

Premiera utworu „Ma-tha-re” miała miejsce podczas licealnej konferencji naukowej w maju 2012 r. Szkolna orkiestra „Dziwny zespół” pod batutą maestro Piotra Koleckiego, nauczyciela Liceum im. E. Romera, zawiązała się w sposób spontaniczny. Utwór muzyczny skomponowany i wielokrotnie wykonywany na klasyczne i nieklasyczne instrumenty i głosy, był prostą repetycją słowa „ma-tha-re”. Całość opleciona została dźwiękami instrumentów własnoręcznie wykonanych przez licealistów z puszek, papieru, guzików i takich instrumentów jak akordeon, gong czy gitara. Kolejne publiczne występy zmotywowały „Dziwny zespół” do skomponowania następnych utworów. [Romer: Ma-Tha-Re YouTube] dostępny pod adresem: <http://www.youtube.com/watch?v=pe4Aoy8-DCM>

07. LICEALNA KONFERENCJA NAUKOWA

30 maja 2012 r. w I Liceum Ogólnokształcącym w Rabce-Zdroju została zorganizowana konferencja „Dialog kultur”, poświęcona sytuacji społecznej w Afryce subsaharyjskiej, w szczególności w Kenii. Wzięli w niej udział uczniowie liceum, naukowcy, społecznicy oraz

pracownicy organizacji pozarządowych. Wykłady licealistów były poświęcone m.in. percepcji płci kulturowej, Kenii widzianej oczyma angielskich kolonizatorów oraz dysproporcjom ekonomicznym we współczesnej Kenii. Goście z Salezjańskiego Wolontariatu Misyjnego w Krakowie, Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu, Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści w Konstancinie oraz Fundacji Partners Polska wygłosili prezentacje o pomocy, jaka spotyka mieszkańców krajów afrykańskich, twórczości sławnego reportażysty Ryszarda Kapuścińskiego, mądrości afrykańskich bajek oraz bezpieczeństwie sanitarnym w slumsie. Konferencja miała także wymiar artystyczny. Podczas konferencji można było zobaczyć ozdoby wykonane przez dzieci ze slumsu Mathare oraz wystawy zrealizowane przez licealistów „Ktoś, kto mi pomógł”, „Inni, tacy sami” i „Mój świat”.

08. RZEŻBA „PRZYJACIELE”

Wiosną 2012 r. uczniowie pod kierunkiem rzeźbiarza Waldemara Kuniczuka pracowali nad rzeźbami symbolizującymi idee ludzi-przyjaciół. Inspirację stanowiła rzeźba Geoga Baselitza. Przed budynkiem rabczańskiego liceum powstały dwie trzymetrowe postacie wyrzeźbione przez licealistów w lipowym drewnie. Symbolizują one kenijską i polską licealistkę/-tę. Rzeźba jest znakiem możliwego spotkania młodych ludzi w idealnym świecie licealnego trawnika przed szkołą.

09. PIKNIK RODZINNY

Zorganizowanie pikniku rodzinnego miało na celu włączenie i zaangażowanie społeczności lokalnej w działania projektowe. 30 czerwca 2012 r. uczniowie i nauczyciele rabczańskiego liceum, a także ich rodzice i znajomi zaprosili turystów i mieszkańców miasta do Parku Zdrojowego w Rabce-Zdroju. Przeprowadzili w nim akcje mające na celu praktyczną realizację hasła „Rabka i Podhale dla dzieci z Mathare”: prezentowali gry i zabawy afrykańskie, przygotowali tamtejsze przysmaki, zbudowali park linowy, demonstrowali produkty Sprawiedliwego Handlu (www.fairtrade.org.pl), prowadzili zbiórkę pieniędzy na poczet stypendiów naukowych dla uczniów z Mathare oraz zorganizowali poranny bieg po zdrowie. Piknik zakończyła dyskoteka „Back to the rhythm” dedykowana Grace Jones, afro-amerykańskiej gwiazdzie muzyki rozrywkowej. Wszystkie wydarzenia w ramach pikniku były okazją do zaprezentowania projektu, dzielenia się doświadczeniami oraz pozwoliły na przeniesienie części Afryki na Podhale.

10. PISMO FILOZOFICZNE „?”

Pismo redagowane przez uczniów stanowi platformę intelektualnych i plastycznych eksperymentów formalnych, zapoczątkowanych i z powodzeniem realizowanych w Kawiarni filozoficznej „?”. Zbudowali i prowadzili ją latem 2010 r. sami uczniowie. Pismo filozoficzne „?”, zorientowane na problematykę projektu, twórczo ją interpretując i rozwijając, było abstrakcyjnym miejscem spotkania licealistów z Mathare i Rabki.

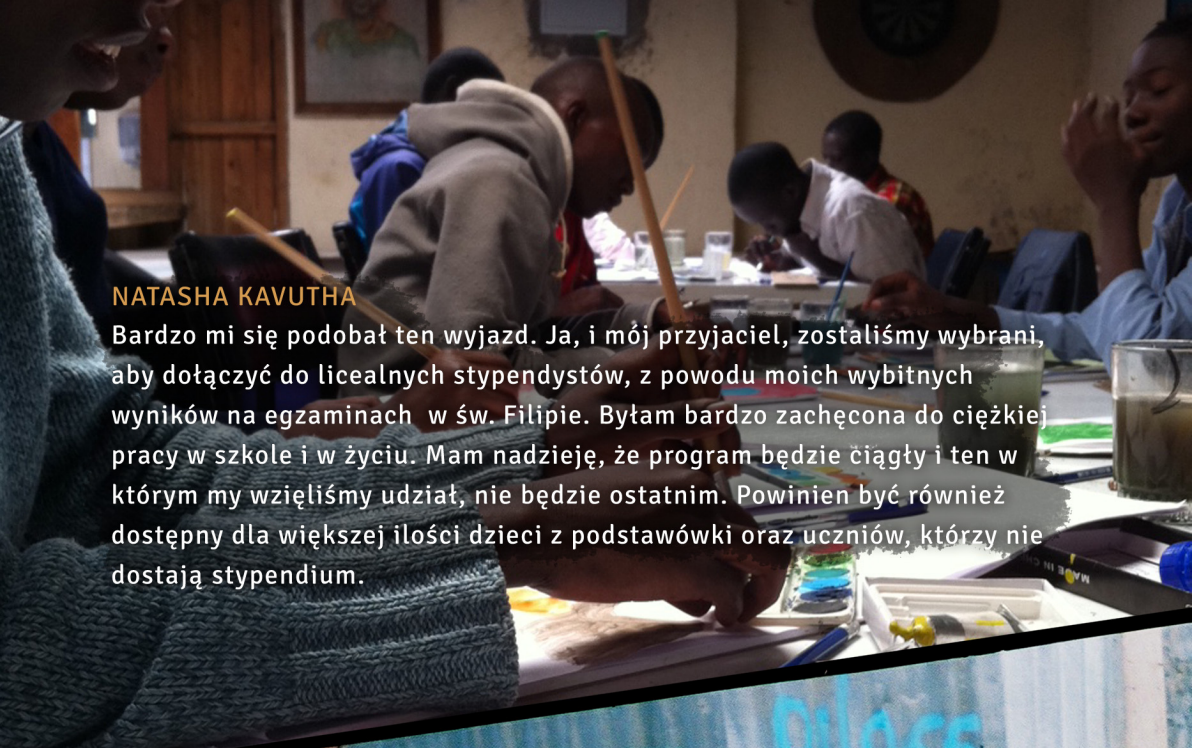
Numery pisma dostępne pod adresami:

<http://znakzapytania-kawiarnia.com.pl>

oraz <http://znakzapytania.edu.pl>

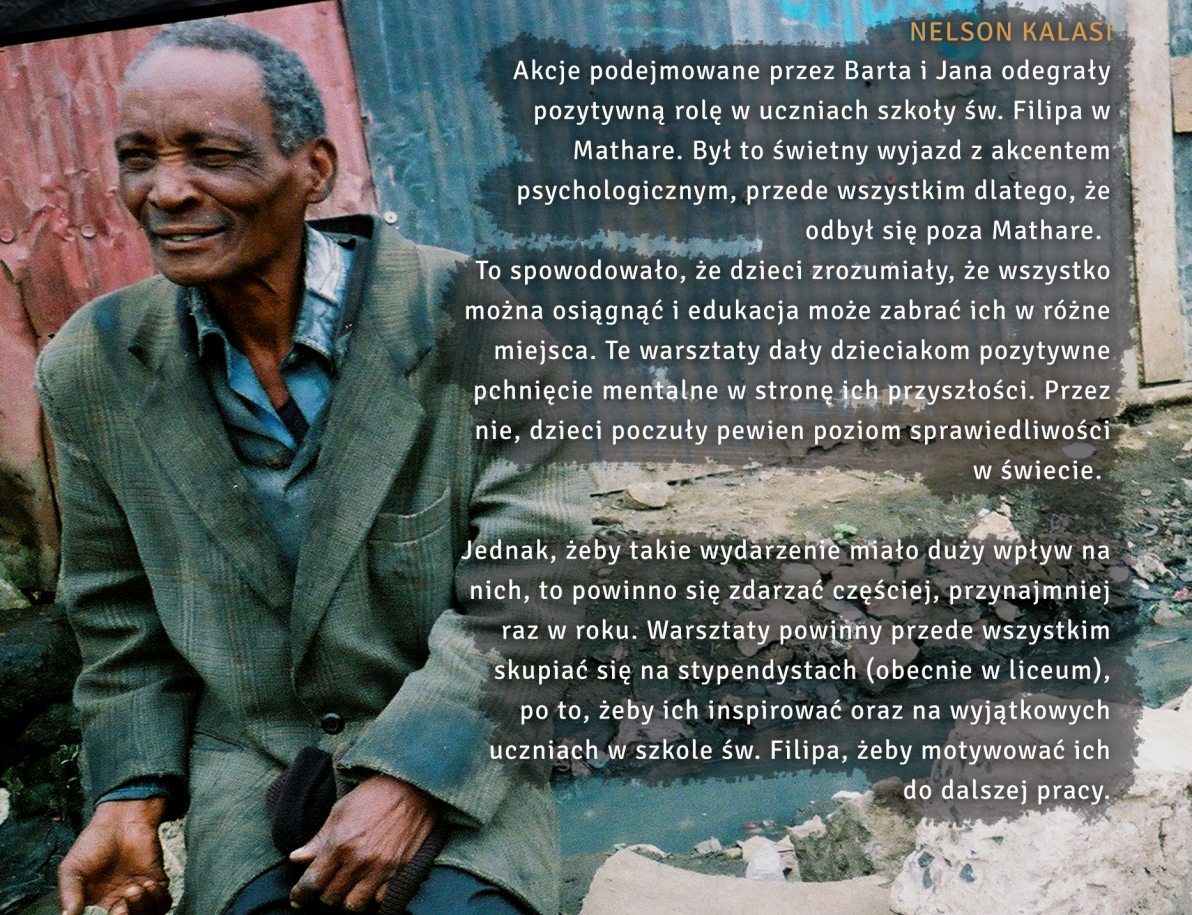

00. warsztaty filozoficzne w parku narodowym w Nairobi

NATASHA KAVUTHA

Bardzo mi się podobał ten wyjazd. Ja, i mój przyjaciel, zostaliśmy wybrani, aby dołączyć do licealnych stypendystów, z powodu moich wybitnych wyników na egzaminach w św. Filipie. Byłam bardzo zachęcona do ciężkiej pracy w szkole i w życiu. Mam nadzieję, że program będzie ciągły i ten w którym my wzięliśmy udział, nie będzie ostatnim. Powinien być również dostępny dla większej ilości dzieci z podstawówki oraz uczniów, którzy nie dostają stypendium.

NELSON KALASI

Akcje podejmowane przez Barta i Jana odegrały pozytywną rolę w uczniach szkoły św. Filipa w Mathare. Był to świetny wyjazd z akcentem psychologicznym, przede wszystkim dlatego, że odbył się poza Mathare.

To spowodowało, że dzieci rozumiały, że wszystko można osiągnąć i edukacja może zabrać ich w różne miejsca. Te warsztaty dały dzieciakom pozytywne pchnięcie mentalne w stronę ich przyszłości. Przez nie, dzieci poczuły pewien poziom sprawiedliwości w świecie.

Jednak, żeby takie wydarzenie miało duży wpływ na nich, to powinno się zdarzać częściej, przynajmniej raz w roku. Warsztaty powinny przede wszystkim skupiać się na stypendystach (obecnie w liceum), po to, żeby ich inspirować oraz na wyjątkowych uczniach w szkole św. Filipa, żeby motywować ich do dalszej pracy.

problem ze zmianą w globalnym tego słowa znaczeniu
leży u podstaw. na razie noszę ekologiczną torbę na
zakupy.

ALEKSANDRA GWIŹDŹ

gdybym był prezydentem, wprowadziłbym stan
anarchii i bezprawia, lecz nie dla samego stanu,
lecz dla doświadczenia, z którego by wynikało to,
czy anarchia rzeczywiście prowadzi do totalnej
destrukcji.

KRZYSZTOF LIS

chciałabym, aby po moim odejściu z Ziemi, pozostało na
niej kilku ludzi, którzy będą o mnie pamiętali. pamiętali,
że uczyniłam dla nich małą rzecz, że żyłam tak, by uczynić
co tylko w mojej mocy, by świat był coraz lepszym
światem.

PAULINA LEŚNIAK

chciałbym, żeby wiedziano, że ludzie w naszym kraju jedzą, kiedy mają jedzenie, ale nie mogą być nigdy pewni, czy będą je mieć, chciałbym, aby wiedziano, że w naszym kraju wiele dzieci nie chodzi do szkoły, bo ich rodziców nie stać na to.

SAMUEL BENJAMIN OLENJA

gdybym był prezydentem, rządziłbym sprawiedliwie, zapewniłbym darmową edukację, budowałbym domy dla mieszkańców slumsów, obniżyłbym ceny jedzenia.

MOSES MWENDWA

jestem pewna, że każdy człowiek został stworzony w jakimś celu i nikt nie jest przypadkowy.

AGNETTA AYAKO

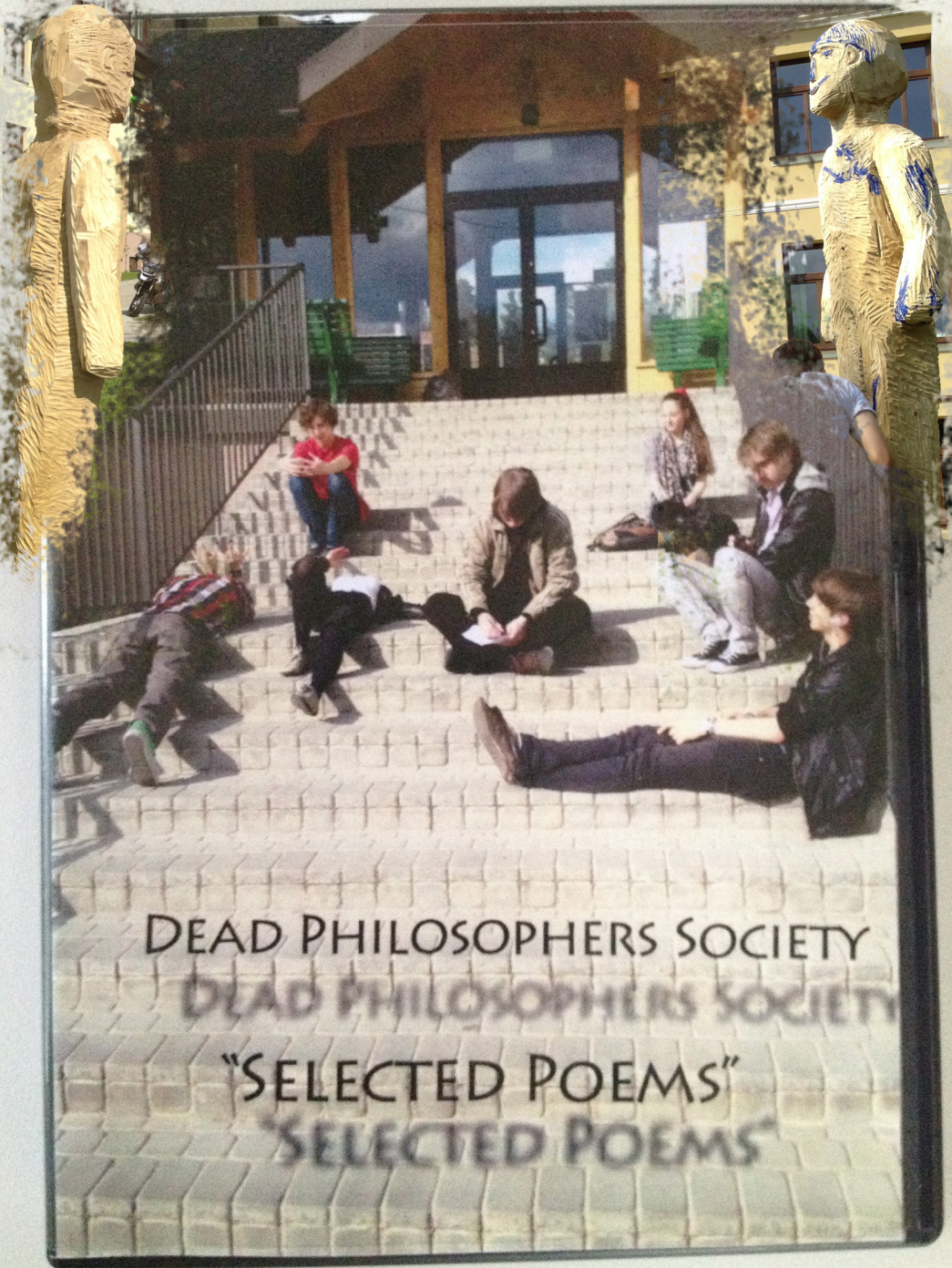

01. warsztaty filozoficzne w skansenie kolejowym w Chabówce

O projekcie „Licealiści: Mathare Slums – Rabka-Zdrój” rozmawiają z nauczycielem filozofii Bartoszem Przybył-Ołowskim uczniowie: Kamil Armatys, Ola Giedrojć, Filip Groth, Katarzyna Kościelniak, Filip Kogut, Jakub Kwidziński, Paulina Leśniak, Krzysztof Maciaszek, Jagoda Smoleń, Sylwia Stasiak

Bartosz Przybył-Ołowski: Chciałbym z wami porozmawiać o tym, co myślicie na temat zmian w was i w waszej okolicy w związku z zakończonym pod koniec czerwca 2012 roku projektem edukacyjnym „Licealiści: Mathare Rabka-Zdrój”, prowadzonym przez Szkołę św. Filipa w Nairobi i I Liceum im. Romera w Rabce. Zaczniemy od tego, jak ta historia się dla Was zaczęła. Byliście w tym projekcie od początku, nawet wcześniej niż od początku. Opowiedzcie o tym proszę!

- If I were a president I would:
1. Ensure equal distribution of national resources.
  2. Enforce national cohesion by curbing tribalism.
  3. Embrace gender equality by giving equal opportunities to both females and males.
  4. Change the education system from theoretical to practical-based.
  5. Prevent famine and drought by putting more land under irrigation.
  6. Protect my country from external attacks by

Magnetta

ZESZYT Z MATHARE
Ayako

Jagoda Smoleń: Zaczęto się od opowieści. Nauczyciel filozofii (Bartosz Przybył Ołowski, przyp. red.), opowiedział nam o tym, jakie warsztaty przeprowadził w Kenii. Powiedział, że bardzo chciałby przeprowadzić podobne zajęcia z nami. I tak też zrobiliśmy. Pojechaliśmy do skansenu w Chabówce. Zaszczytne dwanaście miejsc zajęło dwunastu członków pierwszego spotkania „Kółka filozoficznego” – nazwanego później „Dead Philosophers Society”.

Katarzyna Kościelniak: Tak właśnie było. Początek był startem nieodwołalnym. Ja - poczułam go całkowicie. Często tak jest, że długo nic nie robisz, oprócz myślenia, żeby coś zrobić. I tu nagle - stało się. Tyle ważnych wydarzeń!

Mate Baak

Kamil Armatys

-Lizak-

Mam depresję i nie mam wiersza,
biała kartka jest przecież najlepsza,
po co mówić coś czego nie ma,
gdy nawet nie ma, zielonego nieba.

Krzysztof Lis

-Byłem-

Byłem chłopcem cichym,
trochę bladym.

Inaczej niż moi rówieśnicy rozmiłowani w przygodach,
na nic nie czekałem, nie wyglądałem przez okno.

W szkole?

Ani pracowity, ani zdolny.

Katarzyna Kościelniak

-Audi-

Na rozstaju,

nasze słowa wzięły rozwód,

i już się nie uzupełniają tak jak kiedyś.

Dzisiaj, zabijają nas,

pozostawiając w pierw samym sobie,

a później nachalnie wwiercając się w delikatną warstwę skóry.

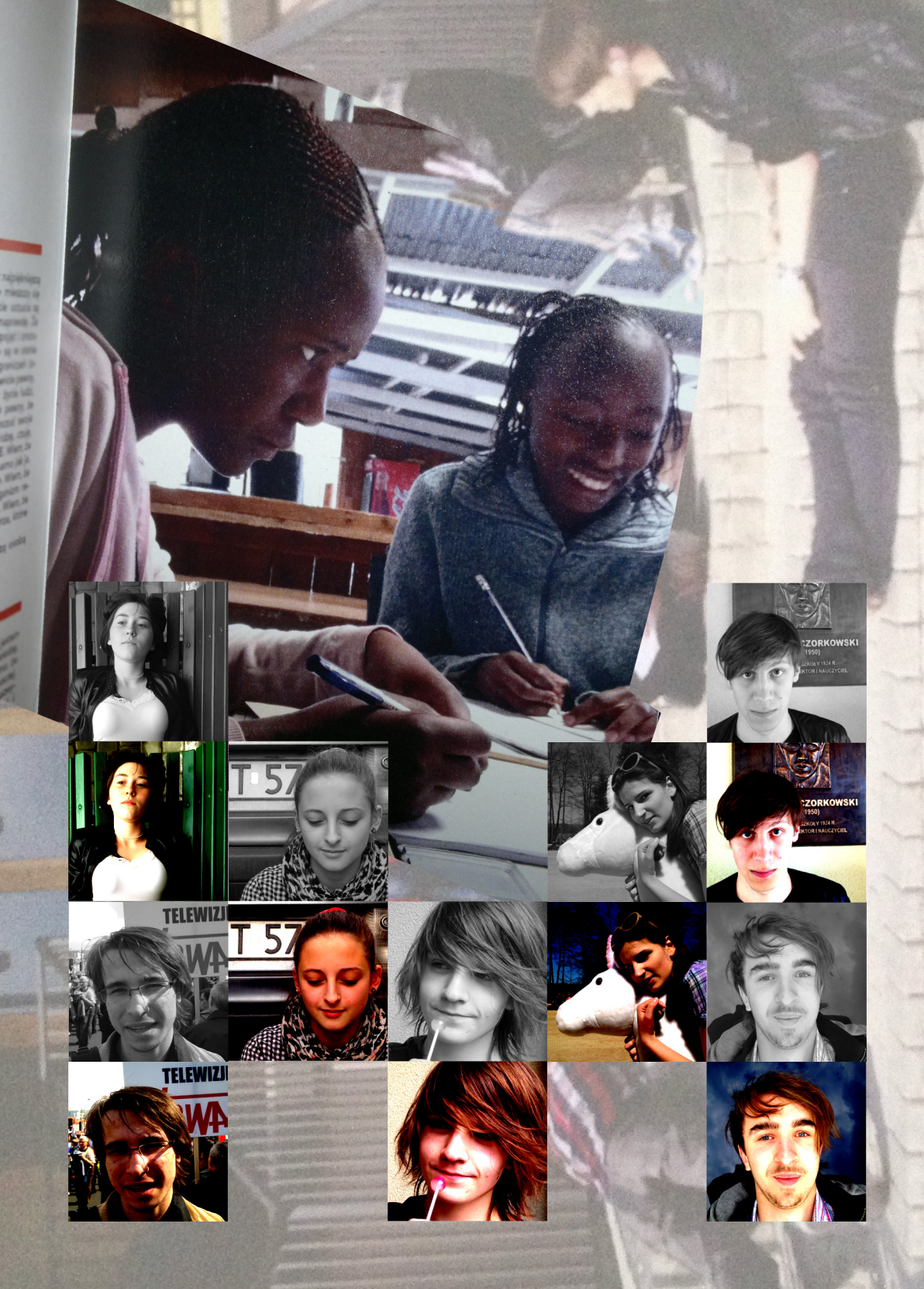
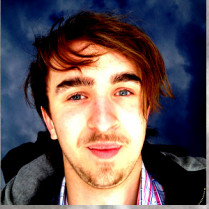
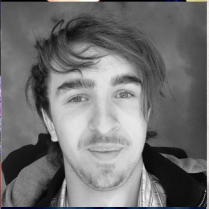
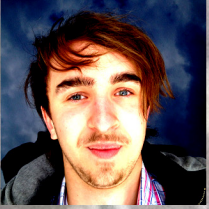
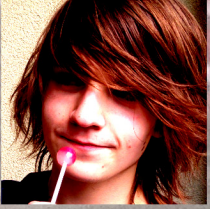
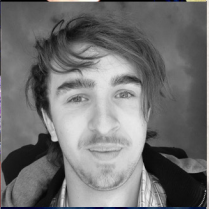
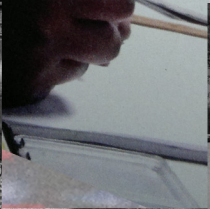
I wtedy, nasiąknięci przeszłością,

nasiąknięci sobą i swoim bólem,

giniemy.

naprowadziła
wzrostu do
naprawdę. Do
mógł? może
nie w same
granicach do
właściwego
została koch
to powróci. Do
mógł? może
nie w same
granicach do
właściwego
została koch
to powróci. Do

byłoby
byłoby

Sylwia Stasiak: Zaczęło się. Podczas warsztatów odpowiadaliśmy na te same pytania, co licealiści w Kenii, rysowaliśmy te same rzeczy. Podobnie jak oni, otrzymaliśmy jednorazowy aparat na 24 godziny. Mieliśmy nim utrwalić naszą rzeczywistość. Czas spędzony w Chabówce był niesamowity. Ogromny stół, farby, gitary, wspólny śpiew. Tworzyliśmy i czerpaliśmy z tego energię. Wyniki wspólnych warsztatów będą zawarte w książce. Nasze teksty przeplatane tekstami Kenijczyków, nasze rysunki – ich rysunkami, a fotografie - ich fotografiami. Tworzą one wspólną historię. Następnym etapem było wkręcenie w akcję społeczności szkolnej. Udało nam się to zrobić dzięki prezentacji i krótkiej, ale mocnej, scenie pantomimy. Szkoła na tyle się wkręciła, że wspólnie zorganizowaliśmy konferencję „Dialog kultur”, wydaliśmy dwa numery pisma filozoficznego, tomik wierszy, wystawiliśmy zdjęcia w Bunkrze Sztuki w Krakowie na Międzynarodowym festiwalu Fotografii.

Filip Groth: Fakt – szkoła się nieźle wkręciła. Promowaliśmy całą akcję i robiliśmy masę innych rzeczy, typu zbiórki uliczne, stroje do filmu, do którego poza strojami jest scenariusz, choć film jeszcze czeka na realizację.

Jakub Kwizdiński: Dla mnie było to czymś szczególnym. Wyobraź sobie teraz projekt, który jest inny niż spotyka się na co dzień. Projekt, w którym znikają bariery i ludzie w tym samym wieku, na dwóch różnych kontynentach, pracują wspólnie nad jedną rzeczą. Nad czymś, co z jednej strony ma być zabawą, z drugiej ma pozwolić zrozumieć pewne zależności. Działanie, które pozwala choć trochę poznać i móc wyobrazić sobie ludzi, takich samych jak my, chociaż nigdy nie widzianych. Dzieciaki, które od samego początku stoją na gorszej pozycji, bo muszą żyć w slumsie. Oczywiście nie poddają się, tylko nie zawsze i nie wszystkim się udaje. Chcieliśmy pomóc i na ile byliśmy w stanie - pomogliśmy.

04. teledysk "ach ta wiosna"

[B. P. O.]: Zastanawia mnie, która akcja najdłużej pozostanie w waszej pamięci.

[F. G.]: Nie jestem do końca pewien, ale myślę, że warsztaty w Chabówce. Nie znaliśmy się wtedy jeszcze tak dobrze i to właśnie tam bardzo zaprzyjaźniłem się z częścią naszej ekipy.

Ola Giedrojc: Wyjazd do Chabówki i zaskoczenie, kiedy dowiedziałam się, jak dużo pieniędzy udało nam się zebrać.

Filip Kogut: Długo nie zapomnę tego, co wydarzyło się w Bunkrze Sztuki w Krakowie. Wystawiliśmy tam fotografie wykonane jednorazowymi aparatami przez licealistów ze slumsu Mathare i przez nas. Wzięliśmy też udział w panelu poświęconym fotografii jako narzędziu zmiany społecznej. Spotkaliśmy tam wielu ciekawych ludzi, którzy zainteresowali się problematyką naszego projektu.

05. międzynarodowy festiwal: miesiąc fotografii w Krakowie

[J. S.]: Dla mnie najważniejszy był wieczór po tym, jak wróciliśmy z Chabówki. Przyszedł do mnie wtedy jeden z uczestników projektu i zrobił mi zdjęcie. To mnie tak wcieliło w ten projekt – nie tylko coś mojego (teksty, rysunki i zdjęcia), ale też ja dodana przez kolegę.

[S. S.]: Moim najciekawszym doświadczeniem było rzeźbienie. Każdy rzeźbił na swój własny sposób, w każdym pociągnięciu dłutem widać było naszą indywidualność i stan, w którym obecnie się znajdujemy. Po ustawieniu patrzyliśmy na rzeźby z różnych okien, malowaliśmy i obserwowaliśmy reakcję ludzi przechodzących. Postacie te żyją nie tylko na szkolnym trawniku. Żyją w mojej głowie i jestem pewna, że zostaną tam do końca życia. Tego nigdy nie zapomnę.

FOTOGRAFA JAKO NARZĘDZIE ZMIANY SPOŁECZNEJ
Konrad Pustob

They've got the guns but we've got the cameras

06. utwór „MA-THA-RE”

Paulina Leśniak: Z pewnością długo, w zasadzie to pewnie nigdy nie zapomnę początków. Jak większość z nas – wyjazdu do Chabówki. Pisania, tworzenia, rysowania, a także wielu innych rzeczy, którym towarzyszyło uczucie niepewności – dokąd to wszystko nas zaprowadzi? Jednak najbardziej zapadł mi w pamięci okropny moment, w którym po tych dwóch dniach musiałam wrócić do rzeczywistości i zmierzyć się z codziennymi obowiązkami.

Krzysztof Maciaszek: Pamiętam jak dzisiaj, gdy pan Bartek, pełen entuzjazmu, zadzwonił do mnie, że ma pomysł na nowy numer „?”. Zobaczyłem pana Bartka na głównym korytarzu, z zabawnym, rozlatującym się pudełkiem, pełnym „jakichś” papierków. Jak się potem dowiedziałem, były to prace ówczesnych klas pierwszych. Powiedział mi wtedy, że wszystkie pomysły wydały mu się nagle bardzo słabe. Opowiedział mi o nich. Pamiętam, że moje pierwsze słowa brzmiały: wchodzę w to. Przez pierwsze dni byłem mocno nakręcony, przeczytałem i obejrzałem wszystkie prace. Po to tylko, by na kolejnym spotkaniu role się odwróciły: tym razem ja byłem pesymistą. W pewnym momencie przestaliśmy jednak popadać w skrajne uczucia i zaczęliśmy po prostu składać całość. Obaj wydzwanialiśmy do uczniów, których prace chcieliśmy publikować, by wysyłali nam wersje elektroniczne. Okładki opracowywaliśmy za pośrednictwem maila. W tym okresie miałem na karku ponad dwie nieprzespane doby. Postanowiliśmy zadedykować ten numer uczniom mieszkającym w slumsie Mathare. Pamiętam, jak czułem się zmieszany, gdy pan Bartek przez telefon dyktował mi również podziękowanie „Krzysztofowi Maciaszkowi za idealizm...”.

Ngaywan.

JAYCE

AM

07. licealna konferencja naukowa i wystawa prac plastycznych uczniów z Kenii i Polski

Kamil Armatys: Dla mnie mocnym momentem było robienie kolaży do pisma filozoficznego „?”. Sklejaliśmy ze sobą dwie rzeczywistości. Powstawała nowa, którą bardzo lubię. Na jednym z kolaży dwóch fajnych ciemnoskórych koleś wchodzi do mojego pokoju przez dziurę w blasze slumsu. Bardzo podobał mi się również psychodeliczny utwór „Ma-tha-re” w wykonaniu „Dziwnego Zespołu” wraz z panem Koleckim. Naprawdę warty jest posłuchania. Jesteśmy dumni z tylu rzeczy!

[B. P. O.]: Słuchając was jestem pewny, że dobrze byłoby się wybrać pewnego dnia do Mathare. To by było wspaniałe! Świetnie się spisaliście, myślę tu oczywiście o wszystkich uczniach i nauczycielach z Romera. Krótko mówiąc jestem z was dumny. A z czego wy wszyscy jesteście dumni?

[F. G.]: Przede wszystkim z tego, że mogliśmy coś zrobić dla kogoś innego. Oczywiście – mieliśmy masę frajdy i dobrego czasu przy tym. Z reguły jest tak, że jeśli chcemy coś zrobić dla kogoś innego, to sami otrzymujemy o wiele więcej.

[O.G.]: Z wolno postępującej, ale bardzo widocznej zmiany w ludziach na lepsze. Z uśmiechu rówieśników z Mathare. Z możliwości zaspokojenia empatycznej potrzeby pomocy.

[F. K.]: W liceum Romera ten projekt zmienił postrzeganie ludzi z Afryki subsaharyjskiej. Myślę, że wielu moich kolegów inaczej zaczęło patrzeć na siebie samych. Zaszły istotne, uświadomione i nie uświadomione, zmiany na lepsze.

[K.K.]: Jestem dumna, bo sądzę, że pokazaliśmy, że warto działać – dla korzyści innych, ale również własnej. Jestem dumna, bo mam świadomość, że nie tylko licealiści z Mathare zyskali coś cennego. Nie, my też jesteśmy bogatsi. Jestem dumna z tego, że ci, dla których w szczególności powstał ten projekt – mogą być dumni z nas.

[J.S.]: U mnie dominują zdjęcia. Początkowo nie miałam zielonego pojęcia, co sfotografować. Ale potem – mój świat, moje siostry, nawet mnie samą...

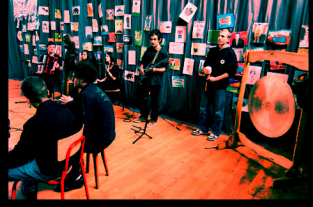
[P.L.]: Jestem dumna, że dzięki takiemu z początku niepozornemu projektowi, udało się zmienić tak wiele. Nie chodzi tu tylko o kwestię zebranych środków finansowych, które były w stanie zmienić świat kenijskich przyjaciół, ale także nasz rabczański świat. Pozwolił nam on spojrzeć na pewne, dotychczas znane już problemy, z zupełnie innej strony. Nie mówi się już „chciałbym pomóc” – tylko „pomogę”

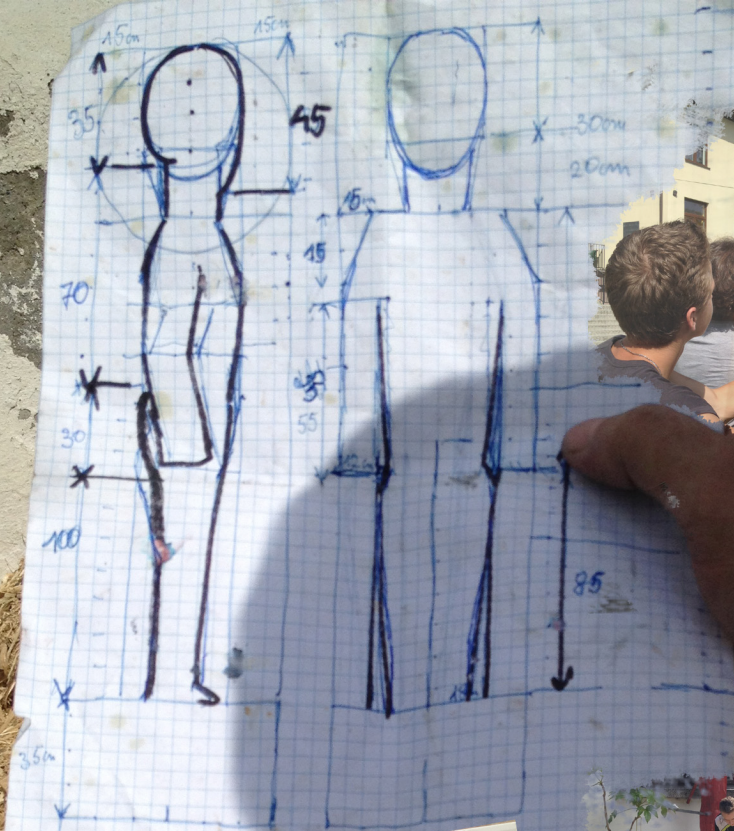
[S.S.]: Ja jestem dumna z NAS. Jestem dumna z każdej osoby, która włożyła w ten projekt choćby maleńką cząsteczkę serca. Jestem dumna z każdego naszego planu działania, sukcesu. Jestem dumna z tego, że działaliśmy razem i nie zniechęcaliśmy się małymi niepowodzeniami. Jestem dumna z tego, że wciąż mamy siłę i jeszcze większą chęć do dalszej pomocy. I tyle zmian wokół nas i w nas

[F. G.]: Uważam, że warto jeszcze dodać jak ten właśnie projekt zmienił naszą szkołę i w ogóle Rabkę.

[P. L.]: Myślę, że z pewnością ludzie, którzy tylko słyszeli o projekcie i działaniach, jakie były prowadzone, zmienili podejście i sposób myślenia o pewnych rzeczach. Mam nadzieję, że zauważyli, że gdy tylko coś chce się zrobić, na przeszkodzie stoją jedynie nasze własne ograniczenia.

08. rzeźba "przyjaciele"

[O. G.]: Uczniowie,
nauczyciele i mieszkańcy
zaczęli myśleć realniej o
pomaganiu niż tylko
poprzez wrzucenie kilku
złotych. Zaczęli otwierać
się na inność, która
przedtem była nieznaną i
dziwną.

FART
PILCZKI PIKNIK
MAJOWE

Wzrost: 160cm
Ciężar ciała: 50kg
Ciężar ciała / wzrost: 31,25kg/m²

09. piknik rodzinny

[J. S.]: Ja jedna mam chyba troszkę inne zdanie. Myślę, że niestety niewiele się zmieniło. Może ktoś zobaczył, że w szkołach można robić jednak coś więcej, niż spełnianie codziennych uczniowskich obowiązków. Może ktoś pomyślał przez chwilę o tym, że można patrzeć szerzej niż tylko na sąsiadów i rodzinę. Może komuś zabłyśła chęć zrobienia czegoś ponad to, co konieczne i praktyczne.

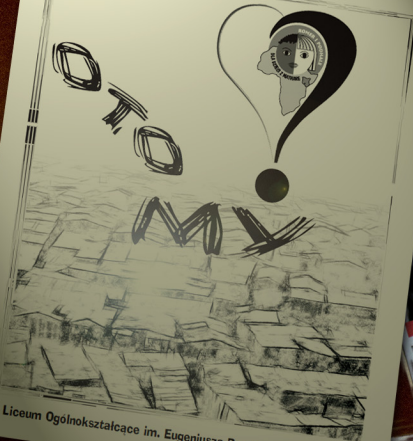
Jeśli, to niestety chyba tylko nielicznym. My zrozumieliśmy - przynajmniej ja - że nasi rówieśnicy, mieszkający gdzieś tam, w slumsach, są ode mnie dużo większymi ludźmi.

[K. K.]: Ja natomiast, mam ochotę zgodzić się z Olą i z Jagodą równocześnie. Oczywiście każda z nich ma rację.

Projekt zmienił dużo - w NAS - w „Dead Philosophers Society”. Nie miał prawa zmienić jednak całej szkoły, zmienić wszystkich. Chociaż jakieś ziarno świadomości zostało zasiane. Bo to nierealne, a z drugiej strony - nieistotne. Ważna jest świadomość, że aż 12 osób z naszej „romerowskiej” rzeczywistości przeżyło ten projekt. To, że zjednoczyliśmy się wśród tego, błyszczącego promyka (którym okazał się projekt), który potrzebował naszej pomocy, ingerencji, twórczości i wrażliwości.

1 LO
im. Eugeniusza Romera
Szkoła dzieci świata

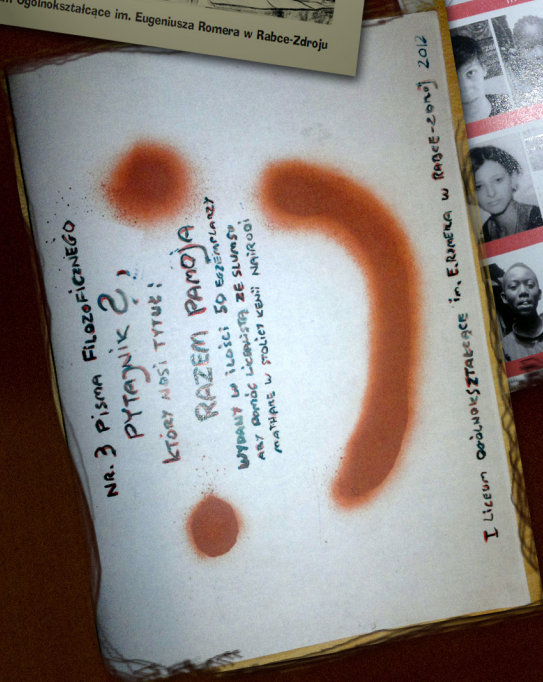
Pismo Literacko - Filozoficzne 4

I Liceum Ogólnokształcące im. Eugeniusza Romera w Rabce-Zdroju

nr. 5 pisma filozoficznego

NR. 3 PISMA FILOZOFICZNEGO

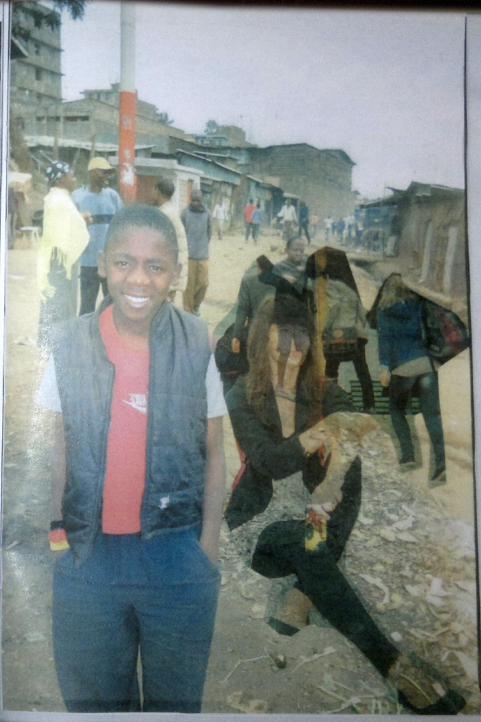
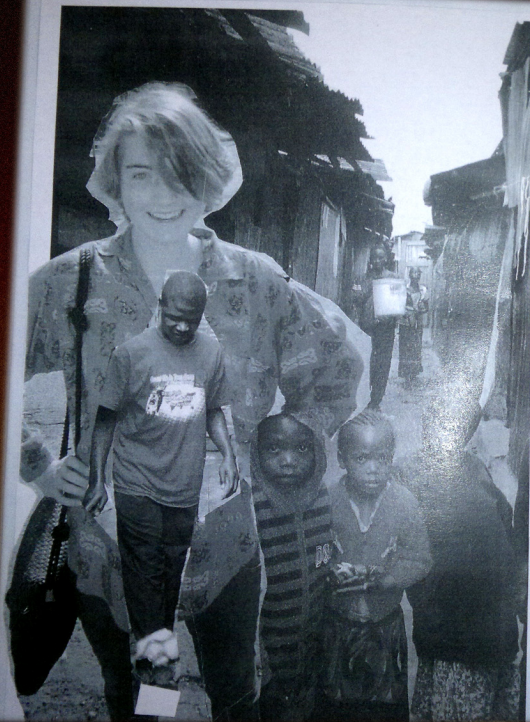
PYTANIE ?!

KTOBY NIEŚ TITUL!

RAZEM PAMIĘTA

WYBRAŁY W ILOŚCI 50 SZKOLNIAKÓW
 ABY POMÓC LICZĄCĄ ZE SŁOWNYMI
 MATEMATYCE W POLICEJ KENI! NAIKROSI

I Liceum Ogólnokształcące im. ERMENA w RABCE-ZDRÓJU 2012

[F. G.]: Więc... Trzeba działać dalej! Róbnmy coś. Zmieńmy to, czego nam się zmienić nie udało, kontynuujmy to, co nam się udało. Po prostu ponieśmy to dalej, działajmy, bez zatrzymywania się. Nie zostawiajmy tego od tak.

facebook „Rabka i Podhale dla dzieci z Mathare”

<http://www.facebook.com/RabkaIPodhaleDlaDzieciZMathare>

[B. P. O.]: Bardzo Wam dziękuję za rozmowę.
Działamy, ma się rozumieć!

Fundacja Partners Polska działa na rzecz kultury pokojowego rozwiązywania konfliktów, w tym rozwoju mediacji w Polsce, wspiera demokratyczne procedury podejmowania decyzji oraz inicjatywy na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego opartego na wiedzy.

Misją Fundacji jest budowanie zrozumienia między ludźmi, społeczeństwami i kulturami.

Zespół Fundacji realizuje tę misję m.in. poprzez działania i projekty z edukacji globalnej. Fundacja ma siedzibę w Warszawie.

Fundacja RazemPamoja działa na rzecz edukacji realizowanej na drodze współpracy pomiędzy uczniami i studentami globalnej Północy i globalnego Południa.

Misją i pragnieniem Fundacji jest by kontakt w ramach projektów edukacyjnych odbywał się na zasadzie równości i solidarności, z szacunkiem do różnorodności i różnych sytuacji ekonomiczno-społecznych. Fundacja ma siedzibę w Warszawie.

Publikacja przeznaczona jest do bezpłatnej dystrybucji
wśród nauczycieli i uczniów.

Fundacja Partners Polska serdecznie zaprasza do współpracy
wszystkich zainteresowanych edukacją globalną i wprowadzeniem
zajęć z nią związanych do polskich szkół.

Zachęcamy do kopiowania niniejszego materiału z zachowaniem
informacji o jego pochodzeniu.

© Fundacja Partners Polska, 2012
e-mail: partners@fpp.org.pl
www.fpp.org.pl

Opracowanie: Małgorzata Anielka Pieniążek, Bartosz Przybył-Ołowski
Opracowanie graficzne: Dominik Skarbek-Kruszewski
Projekt okładki: Alicja Wysocka

Fotografie: uczennice, uczniowie i absolwenci szkoły św. Filipa
w Nairobi oraz I Liceum Ogólnokształcącego w Rabce-Zdrój,
Bartosz Przybył-Ołowski

W publikacji zostały użyte zdjęcia przedstawiające uczestników
warsztatów:

Mathare: Agnetta Ayako, Godfrey Endage, Ngaywa Endege,
Etiri Jacktome, Ann Kanyata, Asha Kawtha, Zakayo Magunga,
Moses Mwendwa, Diablo Namayi, Benjamin Olenja, Joyce Wangdi

Rabka: Kamil Armatys, Aleksandra Giedroń, Filip Groth, Aleksandra
Gwiżdż, Filip Kogut, Katarzyna Kościelniak, Jakub Kwidzyński, Dawid
Latawiec, Paulina Leśniak, Krzysztof Lis, Krzysztof Maciaszek, Alicja
Rzeszutko, Jagoda Smoleń oraz innych uczniów i nauczycieli obu szkół

Projekt „Solidarni z Południem: Globalne Mazowsze, Globalne Podhale”,
w ramach którego powstała niniejsza publikacja, był współfinansowany
przez program polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw
Zagranicznych RP w 2012 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.
Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0
Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Partners Polska.
Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej
realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2012. Zezwala się na dowolne
wykorzystanie utworu pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym
informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej
współpracy rozwojowej.